

INTERNA EVALUACIJA POSEBNOG PROGRAMA USAVRŠAVANJA

Profesionalni razvoj i stručno osposobljavanje akademskog osoblja za pedagoški rad

(Naziv programa)

Za potrebe projekta BAQUAL, Radna grupa ispred crnogorskog projektnog tima zadužila je koordinatoru iz reda zaposlenih u Agenciji, a koji obavljaju poslove na obezbjeđenju kvaliteta visokog obrazovanja, da izvrše internu evaluaciju navedenog programa u skladu sa Evropskim standardima i smjernicama (ESG) i iskažu svoj stav po pitanju formalne ispunjenosti zahtjeva i ispunjenosti propisanih standarda.

1. Dunja Bulajić, samostalni savjetnik za međunarodnu saradnju
2. Jelena Đukanović, samostalni savjetnik za istraživanje

Koordinatori su imali zadatak da razmotri zahtjev Filozofskog fakulteta, organizacione jedinice Univerziteta Crne Gore, za akreditaciju posebnog programa usavršavanja pod nazivom „Profesionalni razvoj i stručno osposobljavanje akademskog osoblja za pedagoški rad“, ostalu relevantnu dokumentaciju, te da na osnovu neposredne provjere činjeničnog stanja, izvrši internu evaluaciju izrađenog programa cjeloživotnog učenja i procijene usklađenost sa ESG.

Komisija je detaljno proučila podnešeni zahtjev za akreditaciju posebnog programa usavršavanja, kao i drugu priloženu dokumentaciju.

U skladu sa gore navedenim, a na osnovu odredbi članova 28 i 97 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list CG“, br. 44/14, 52/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 17/19, 47/19, 72/19 i 74/20), kao i članova 11 i 13 Pravila o postupku akreditacije programa cjeloživotnog učenja, internim aktom koji je Agencija usvojila za potrebe akreditacije programa cjeloživotnog učenja, koordinatori su dana 29.11.2022.godine podnijeli Radnoj grupi u okviru BAQUAL projekta ocjenu ispunjenosti standarda.

I OPŠTI PODACI

Naziv ustanove: **Univerzitet Crne Gore**

Naziv organizacione jedinice: **Filozofski fakultet**

Naziv posebnog programa usavršavanja: **Profesionalni razvoj i stručno osposobljavanje akademskog osoblja za pedagoški rad**

Nosilac posebnog programa usavršavanja: **Filozofski fakultet**

Naučna oblast: **Pedagogija, psihologija, metodika nastave i didaktika**

Način organizacije nastave: **predavanja, vježbe i praktična nastava (direktna obuka)**

Uslovi za uključivanje u program: **program mogu pohađati kandidati sa prethodno završenim odgovarajućim nivom obrazovanja, odnosno minimumom 240 CKPS shodno Nacionalnom okviru kvalifikacija**

Nivo kvalifikacije koji se stiče završetkom posebnog programa usavršavanja: **stručna kvalifikacija**

Naziv kvalifikacije koja se stiče po završetku posebnog programa usavršavanja: **Profesionalni razvoj i stručno osposobljavanje akademskog osoblja za pedagoški rad**

Predviđeno vrijeme trajanja posebnog programa usavršavanja: **26 sati**

Broj ECTS kredita: **5 ECTS**

Broj polaznika planiranih za upis: **minimum 20, maksimum 30**

II OCJENA ISPUNJENOSTI STANDARDA

1. Opis i sadržaj programa

Program cjeloživotnog učenja „*Profesionalni razvoj i stručno osposobljavanje akademskog osoblja za pedagoški rad*“ se razvija u okviru ERASMUS+ projekta pod nazivom „*Bolje akademske kvalifikacije kroz obezbjeđenje kvaliteta - BAQUAL*“.

Razvijeni program cjeloživotnog učenja „*Profesionalni razvoj i stručno osposobljavanje akademskog osoblja za pedagoški rad*“ ima za cilj dodatno obrazovanje i usavršavanje radno angažovanog akademskog osoblja (saradnici u nastavi) na svim ustanovama visokog obrazovanja Crne Gore u oblasti pedagogije, psihologije, didaktike i metodike nastave, čime bi se ojačale individualne kompetencije ovog kadra, osposobljenog da adekvatno i profesionalno odgovori na buduće izazove u svojoj struci.

Program cjeloživotnog učenja obuhvata sljedeće tematske oblasti: Razvoj kurikuluma u visokom obrazovanju; Planiranje, organizacija i realizacija teorijske i praktične nastave u funkciji razvoja stručnih i naučnih kompetencija studenata; Komunikacija u nastavi u funkciji razvoja intelektualne autonomije studenata; Planiranje, organizacija i realizacija aktivnosti i razvoj kompetencija u funkciji efikasnog mentorskog rada; Akademsko pisanje u savremenom kontekstu; Primjena savremenih tehnologija u nastavnom procesu; Ocjenjivanje, evaluacija i samoevaluacija rada u visokom obrazovanju; Integrisani procesni model visokoškolskog učenja i poučavanja

(iskustveno i saradničko učenje u visokom školstvu) i Kontinuirani razvoj pedagoških kompetencija nastavnika.

2. Ciljevi programa

Osnovni ciljevi organizovanja programa cjeloživotnog učenja „*Profesionalni razvoj i stručno osposobljavanje akademskog osoblja za pedagoški rad*“ sistematizovani su na sljedeći način:

- smanjenje stope nezaposlenosti svršenih visokoškolaca, sa posebnim akcentom na magistre i doktore nauka;
- razvoj andragoškog pristupa kod poučavanja i obrazovanja odraslih u Crnoj Gori;
- unaprjeđenje pedagoških sposobnosti saradnika u nastavi sa stečenim visokim obrazovanjem kao preduslovom za izbor u akademsko zvanje;
- povećanje broja kompetentnog akademskog osoblja na javnim i privatnim ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori.

3. Obrazloženje potrebe za realizacijom programa

Razvijanje stručne kvalifikacije u oblasti visokog obrazovanja i osnivanje posebnog programa usavršavanja za akademsko osoblje smatra se pionirskim poduhvatom u Crnoj Gori. Izrađeni program ima za cilj unaprjeđenje pedagoških vještina saradnika koji učestvuju u nastavnom procesu na ustanovama visokog obrazovanja. Ono što je takođe važno napomenuti jeste da većina univerzitetskih profesora tokom svog formalnog obrazovanja u Crnoj Gori nije izučavala metodiku nastave odgovarajućih predmeta, niti je imala priliku da do sada stekne elementarno pedagoško-didaktično znanje za realizaciju nastavnog procesa. Stoga je cilj razvijanja ove stručne kvalifikacije da se unaprijede pedagoške sposobnosti akademskog osoblja i da se na taj način u što većoj mjeri doprinese profesionalizaciji ovog kadra. Ovaj program omogućava svim polaznicima sticanje dodatnih znanja iz oblasti pedagogije i didaktike ne samo u teorijskom, već i u praktičnom smislu. Pored navedenog, istraživanje koje je sprovedeno u okviru BAQUAL projekta tokom 2021. godine, pod nazivom Analiza kompetencija nastavnika na ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori, pokazalo je da je izvjesno da znanja i vještine iz tih oblasti valja obezbijediti svima onima koji se zaposle na univerzitetima, uslijed čega se i razvila ideja za pokretanje ovakvog programa usavršavanja.

4. Upisna politika

Pravo upisa na poseban program usavršavanja - modul imaju kandidati sa prethodno završenim odgovarajućim nivom obrazovanja, odnosno minimumom 240 CKPS shodno Nacionalnom okviru kvalifikacija. Nakon sticanja stručne kvalifikacije, akademsko osoblje može nesmetano obavljati povezane zadatke iz djelatnosti visokog obrazovanja. Uslovi, kriterijumi i postupak upisa na program cjeloživotnog učenja su

detaljnije regulisani Pravilima za programe cjeloživotnog učenja na UCG-u i dostavljena su u prilogu ovog Elaborata.

5. Bodovna vrijednost u skladu sa ECTS kreditima

Predmetni program cjeloživotnog učenja nosi ukupno 5 ECTS. Predviđeno trajanje direktnе obuke je 26 sati. Početak rada programa cjeloživotnog učenja zavisi od datuma dobijanja saglasnosti od strane Senata i Upravnog odbora Univerziteta Crne Gore, kao i postupka akreditacije koji sprovodi Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju i podzakonskim aktima. Filozofski fakultet je mišljenja da bi se sa realizacijom ovog programa, nakon njegovog formalnog priznavanja od strane nadležnog organa, moglo krenuti od studijske 2023/2024. godine.

6. Postojanje internih mehanizama za praćenje kvaliteta i uspješnosti realizacije programa

Filozofski fakultet obezbjeđuje informacije o ključnim indikatorima uspješnosti kroz proceduru samoevaluacije, uvedenu kroz aktivnosti Centra za obezbjeđenje i unaprjeđenje kvaliteta Univerziteta Crne Gore, koje se na Fakultetu realizuju u okviru aktivnosti Komisije za objezbjeđenje i unaprjeđenje kvaliteta Filozofskog fakulteta. U vezi sa tim, Fakultet primjenjuje Pravilnik o organizaciji i radu sistema za osiguranje i unaprjeđenje kvaliteta na Univerzitetu Crne Gore (dat u prilogu Elaborata).

Takođe, Filozofski fakultet se rukovodi i Standardima i indikatorima za obezbjeđenje i unaprjeđenje kvaliteta/samoevaluacija (takođe u prilogu).

U izvještaju o samoevaluaciji se prikupljaju, obrađuju i detaljno analiziraju standardi: 1. unaprjeđenje kulture kvaliteta i akademskog integriteta, 2. nastava, 3. studenti, 4. ljudski resursi, 5. naučno-istraživačka i umjetnička djelatnost, 6. saradnja i mobilnost i 7. upravljanje resursima. Kada je riječ o studentima, prethodno pomenuti izvještaj o samoevaluaciji, podrazumijeva prikupljanje informacija o: brojčanoj strukturi upisanih studenata u značenju odnosa broja prijavljenih i primljenih prema konkursom traženom broju; procentu prijavljenih i primljenih kandidata u odnosu na zahtjeve tržišta rada; procentu primljenih kandidata iz Crne Gore, regionala i inostranstva; uspjehu kandidata iz prethodnog školovanja. Vrši se i prikupljanje podataka o: ukupnoj prosječnoj prolaznosti na ispitima u studijskoj godini; procentu studenata koji nastavljaju studije nakon prve godine; procentu prelaska studenata na drugi studijski program; prosječnoj ocjeni studenata; procentu studenata koji su diplomirali u zakonom predviđenom roku; prosječnoj dužini studiranja; procentu studenata koji su ostvarili mobilnost; procentu studenata koji su obavili praksu te broju vannastavnih aktivnosti studenata.

Filozofski fakultet svake godine realizuje anketiranje studenata, propisano Zakonom o visokom obrazovanju Crne Gore, a koje se odnosi na zadovoljstvo studenata realizacijom i organizacijom studijskih programa.

7. Podaci o akademskom osoblju koji učestvuju u izvođenju programa

Prema dostavljenim biografijama, području rada i publikacijama, nastavnici koji su predviđeni za izvođenje cijeloživotnog obrazovanja imaju potrebne kompetencije.

S obzirom na činjenicu da je Filozofski fakultet prvenstveno ustanova koja obrazuje budući kadar iz domena nauka o obrazovanju, većina istraživanja koja akademsko osoblje obavlja u sklopu svojih redovnih aktivnosti, direktno sadrži preporuke za unaprjeđenje nekog obrazovnog segmenta.

S obzirom na to da je Filozofski fakultet nosilac ovog programa cijeloživotnog učenja, za rukovođenje programom biće odgovoran dekan, prodekan za nastavu i rukovodilac programa cijeloživotnog učenja.

Sljedeće osoblje će biti uključeno u realizaciju programa cijeloživotnog učenja u prvoj fazi realizacije:

1. Prof. dr Veselin Mićanović, Filozofski fakultet, UCG
2. Prof. dr Tatjana Novović, Filozofski fakultet, UCG
3. Prof. dr Dijana Vučković, Filozofski fakultet, UCG
4. Prof. dr Biljana Maslovarić, Filozofski fakultet, UCG
5. Doc. dr Jovana Marojević, Filozofski fakultet, UCG
6. Doc. dr Jasmina Nikčević, Filološki fakultet, UCG
7. Prof. dr Dušanka Popović, Filološki fakultet, UCG
8. Prof. dr Milutin Radonjić, Elektrotehnički fakultet, UCG
9. Doc. dr Milica Jelić, Filozofski fakultet, UCG.

8. Struktura programa i postizanje predviđenih ishoda učenja

Plan programa cijeloživotnog učenja „Profesionalni razvoj i stručno osposobljavanje akademskog osoblja za pedagoški rad“ podijeljen je u devet glavnih tematskih cjelina, koje su u potpunosti usklađene sa prethodno definisanim ishodima učenja.

Tematske cjeline su predstavljene na sljedeći način:

- Razvoj kurikuluma u visokom obrazovanju
- Planiranje, organizacija i realizacija teorijske i praktične nastave u funkciji razvoja stručnih i naučnih kompetencija studenata
- Komunikacija u nastavi u funkciji razvoja intelektualne autonomije studenat
- Planiranje, organizacija i realizacija aktivnosti i razvoj kompetencija u funkciji efikasnog mentorskog rada
- Akademsko pisanje u savremenom kontekstu
- Primjena savremenih tehnologija u nastavnom procesu
- Ocjenjivanje, evaluacija i samoevaluacija rada u visokom obrazovanju

- Integrисани процесни модел високошкolskог учења и poučавања (искуствено и сарадниčко учење у високом школству) и
- Континуирани развој педагошких компетенција наставника.

Планirana je организација рада у малим групама, дискусија, проблемско учење, истраживачко учење и остали методи који за циљ имају унапређење наставничких компетенција.

Након временског периода предвиђеног за реализацију програма цјелоživotног учења, кандидати ће приступити полaganju завршног испита, на основу чега ће се утврдити њихов остварени напредак. Коначна оцена овог програма се формира континуираним праћењем рада и постигнутих резултата полазника на завршном испиту.

9. Економска оправданост програма

Када је у пitanju модел финансирања, предвиђено је да предметни програм цјелоživotnog učeњa буде искљučivo samofinansirajući. Cijena po polazniku bi требало да iznosi 250 eura. Finansiranje programa цјелоživotnog учења је детаљније регулисано Правилма за програме цјелоživotnog учења на UCG-у у оквиру Поглавља V. Средstva оствarena od uplata polaznika ovog programa цјелоživotnog учења користиће се у складу са Statutom UCG-a и Правилником о начину коришћења средstava и осталим primanjima zaposlenih na projektima, na poslovima sa tržišta, akreditovanim samofinansirajućim studijskim programima koji se izvode na jezicima koji nijesu u zvaničnoj upotrebi u Crnoj Gori i u оквиру posebnih oblika nastave.

Уколико се за то стекну услови, постоји могућност да прва генерација полазника не plaća трошкове пohađanja nastave, како би се на тај начин promovisala и popularizovala идеја цјелоživotног обrazovanja nastavnog kadra.

10. Међunarодна uporedivost

Uporedivost ovog posebnog програма је адекватна програмима који се изводе на европским универзитетима као нпр. у Француској (PSL- истраживачки универзитет у Паризу), као и на универзитетима у Шпанији. Такође је важно dodati da u оквиру EHEA постоји trend да се наставничке компетенције unapređuju kroz uvođenje sličnih програма.

III AKREDITACIONI STAV

Komisija predlaže Agenciji sljedeći akreditacioni stav:

1. Prihvatanje zahtjeva za akreditaciju

Obrazloženje:

Uzimajući u obzir sve gore navedeno koordinatori koji su interno evaluirali posebni program usavršavanja “Profesionalni razvoj i stručno osobljavanja akademskog osoblja za pedagoški rad” zaključili su da program ispunjava potrebne uslove za realizaciju u skladu sa Evropskim standardima i smjernicama.

Nakon sprovođenja detaljne i obimne analize o kompetencijama nastavnika u Crnoj Gori, a vodeći se ciljem da Radna grupa sazna odgovore na ista anketna pitanja iz 3 ugla (student, nastavnici i rukovodstvo ustanova visokog obrazovanja) zaključeno je da bi realizacija ovog programa bila od velike važnosti za unapređenje nastave i kvaliteta rada akademskog osoblja na ustanovama visokog obrazovanja.

Postojeći regulatorni okvir u oblasti visokog obrazovanja ne predviđa posebne programe usavršavanja odnosno osporavljavanja za univerzitetske profesore i saradnike koji učestvuju u nastavnom procesu. S tim u vezi, postoji potreba za razvojem takvih programa učenja koji će istima omogućiti dodatno obrazovanje. Ovo se posebno odnosi na saradnike u nastavi na ustanovama visokog obrazovanja koji još uvijek nijesu izabrani u akademsko zvanje, ali i na profesore u visokom obrazovanju, koji žele da unaprjedene svoje pedagoške vještine kroz program cjeloživotnog učenja.

Preporuke za unaprjeđenje kvaliteta:

Održavanje saradnje i razmjena polaznika ovog programa sa ustanovama visokog obrazovanja u regionu.

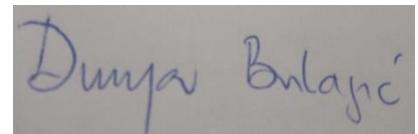
Stalno praćenje i implementiranje standarda za unaprjeđenje kvaliteta.

2. Odbijanje zahtjeva za akreditaciju

Obrazloženje:

KOORDINATORI

Dunja Bulajić

(potpis)

Jelena Đukanović

(potpis)

Datum: 29.11.2022.godine